

Pécsi Tudományegyetem Filozófia Doktori Iskola

7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1. B.

Iskola vezetője: Boros János DSc, egyetemi tanár, borosjanos54@gmail.com

Titkárság: Schmieder Réka titkárságvezető, schmieder.reka@pte.hu

Szervezeti és Működési Szabályzat Programleírás

Pécs, 2020. július 30.

A szabályzat eredeti elkészülte: Pécs, 2001. március 27.

Első akkreditáció: 2002

MAB előírás változások miatti módosítások:

Tanulmányi rend módosítás a 2004/2005. tanévben

Újabb módosítások: 2014. szeptember 30.

Törvénymódosítás miatti változások: 2017. március 15.

Módosítás: 2018. április 24.

Módosítás: 2020. április 7.

Módosítás: 2020. július 30.

A szabályzatot és a módosításokat készítette Boros János, az iskola vezetője.

Preambulum

A doktori iskola szervezeti és működési szabályzata a Kultúratudományi, Pedagógiai és Vidékfejlesztési Kar (KPVK) Doktori szabályzatának melléklete, a PTE doktori szabályzatában, habilitációs szabályzatában és a KPVK doktori szabályzatában, habilitációs szabályzatában foglaltakkal együtt érvényes, ezeket egészíti ki. A törvények és előírások változása következtében az alapítás és akkreditáció (2001-2002) óta ez az ötödik szabályzatmódosítás.

Előzetes megjegyzés

Az Iskola működését a MAB valamint a Pécsi Tudományegyetem Doktori Tanácsa felügyeli, e két intézmény hagyja jóvá a működési szabályzatot. A Doktori Iskola felettes szabálya a Pécsi Tudományegyetem (PTE) Doktori Szabályzata. E szabályzatban szereplő rendelkezések nem kerülnek ebben a szabályzatban megismétlésre. E szabályzat csak a szakma-specifikus kiegészítéseket tartalmazza.

A működési szabályzat betartásáért az Iskola valamennyi törzstagja felel. Az Iskola vezetője koordinálja a működést biztosító közös felelősség hatékonnyá válását.

Ez a Szabályzat összefoglaló statisztikából és táblázatból, továbbá részletes leírásból áll.

Tartalom

0. Összefoglaló statisztika és táblázat
1. Célkitűzés
2. A Doktori Iskola alapító és meghívott tagjai
3. Az Iskola fő kutatási-oktatási területei
4. Szervezeti felépítés
5. A doktori iskolában folytatható tanulmányok rendje és követelményei
6. Modulok és tantárgyak
7. Belépési feltételek
8. Az Iskola tartalmi profiljai, programjai
9. Az Iskola nemzetközi kapcsolatai
10. A képzés és a kutatás minőségbiztosítási elvei

0. Összefoglaló statisztika és táblázat

Törzstagok, Meghívott Tagok, Partner intézmények

Összesen 8 törzstag vagy jelölt, melyből 6 korábban akkreditált törzstag.

Összetétel: 5 egyetemi tanár (köztük egy emeritus) 3 egyetemi docens.

Törzstagok akadémiai tudományos fokozat szerint: **Három MTA doktor (DSc).**

Meghívott tagok: egyetemi tanárok, habilitált docensek.

Meghívott külföldi résztvevők: több, mint félszáz meghívott külföldi oktató.

A doktori iskola távozott, alapító törzstagjai voltak 2002 és 2008 közt: Nyíri Kristóf MTA tagja, Nagy Endre DSc egyetemi tanár és Orbán Jolán egyetemi tanár.

Jelmagyarázat: AK: Akadémikus, IV: Iskolavezető, M: Meghívott, T: törzstag;
DCAF: Democratic Control of Armed Forces Institute, Geneva, Switzerland, ELTE: Eötvös Loránd Tudományegyetem, GE: Gregoriána Egyetem, Róma, LMU: Ludwig-Maximilians-Universität München, MTA: Magyar Tudományos Akadémia, PTE: Pécsi Tudományegyetem, PPHF: Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola;
D: Dekonstrukció, E: Etika, EF: Elmefilozófia, ES: esztétika, EVF: evolúciófilozófia, FE: Filmesztétika, FT: Filozófiatörténet, GF: Gazdaságfilozófia, GE: Gazdaságetika, H: Hermeneutika, IE: Ismeretelmélet, JF: Jogfilozófia, K: Kant, KF: Kommunikációfilozófia, KT: kognitív tudomány, KUF: Kultúrafilozófia, L: Logika, M: Metafizika, MF: Magyar Filozófiatörténet, MÚ: Művészetfilozófia, NEV: nevelésfilozófia, NF: Neurofilozófia NYF: Nyelvfilozófia, OE: Orvosi etika, OF: Orvosi filozófia, P: pragmatizmus, PF: Politikafilozófia, PTE: Pécsi Tudományegyetem, TÁF: Társadalomfilozófia, TF: Tudományfilozófia, VF: Vallásfilozófia.

Törzstagok, Törzstag-jelöltek és Meghívott Tagok táblázata

Név (iskola törzstagság kezdete)	Tudományos, egyetemi fokozat	Intézmény	Részvételi mód	Oktatott terület
Boros János (2002-)	DSc, Prof.	PTE	T, IV	FT, IE, E, TF
Demeter Tamás (2019-)	DSc, Prof.	PTE	T	TF, IE, FT, MF

Nemeskéri Zsolt (2019-)	Prof.	PTE	T	GF, GE, NEV
Szécsi Gábor (2002-)	Prof.	PTE	T	KF, IE, FT
Andrássy György (2002-)	Dr. habil. Prof. em.	PTE	T	JF, FT
Bús Imre (2019-)	Dr. habil. főisk. tan.	PTE	T	NEV
Kocsis Miklós (2019-)	Dr. habil. egy. doc.	PTE	T	JF
Meghívott tagok				
Fehér M. I. (2013-)	MTA tagja, Prof.	ELTE	M	FT, H
Höffe, O. (2012-)	Prof.	Tübingeni Egyetem	M	E, PF
Orbán Jolán (2002-)	Prof.	PTE	M	IE, E, D
Sík Attila (2017-)	PhD (Prof. in GB)	PTE	M	NF
Vereczkei L. (2002-)	Prof.	PTE	M	NF, IE, E
Bretter Zoltán (2014-)	PhD, Dr. habil. egy. doc.	PTE	M	PF
Zuh Deodáth (2014-)	PhD, Dr. habil.	MTA	M	IE, NYF
Fluri, Philipp (2009-)	PhD, Dr. habil	DCAF, Genf	M	PF, TF
Krajnik J. (2002-)	CSc, Dr. habil. egy. doc	PTE	M	L, TUF
Wildmann János (2008-)	PhD, Dr. habil.	WJF	M	VF, TF
Patsch Ferenc (2015-)	PhD, Dr. habil	GE	M	VF, H
Kovács Gusztáv (2015-)	PhD, Dr. habil	PPHF	M	E
Barcsi Tamás (2017-)	PhD, Dr. habil	PTE	M	TF
Csathó Árpád (2010-)	Dr.habil. egy. doc.	PTE	M	EF, EVF
Kocsis László (2014-)	PhD, egy. adjunktus	PTE	M	M
Pete Krisztián (2014-)	PhD, egy. adjunktus	PTE	M	NYF
Rippl Dóra (2015-)	PhD, egy. adjunktus	PTE	M	ES, MÚ
Szolcsányi Tibor (2014-)	PhD, egy. adjunktus	PTE	M	IE, OE, OF

Külföldi Meghívott Tagok

Az alább felsorolt személyek a PTE Filozófia Doktori Iskola meghívott előadói, legalább egyszer jártak Pécsen előadást vagy szemináriumot tartani, többen rendszeresen tartanak szemináriumokat, előadásokat. A Filozófia Doktori Iskola élvezi támogatásukat, a pécsi doktori hallgatónak lehetőségük van a felsorolt külföldi professzoroknál tanulmányokat folytatni.

Név	Tud., Egy. Fok.	Intézmény	Oktatott terület
Agazzi, E.	Prof.	Genova, I	TF, L, E

Avineri, S.	Prof.	Jerusalem	PF
Avramides, A.	Prof.	Oxford, GB	NYF, IE
Barman, R.	Dr.	St.Maurice,CH	FT, TF
Bennington, G.	Prof.	Atlanta, US	D
Bernstein, R.	Prof.	New York, US	IE, E, PF, P
Block, N.	Prof.	New York, US	EF
Bozickovic, V.	Prof.	Belgrad, SB	NYF, IE
Bourgeois-G.S.	Prof.	Lyon, F	IE, E, KT
Brandom, R.	Prof.	Pittsburgh,US	IE, TF
Brand, R.	Prof.	Marburg, D	IE, Kant
Brunkhorst, H.	Prof.	Flensburg, D	PF, E
Buzsaki, Gy.	Prof.	NYU, US	NF, EF, KT
Chateaubriand O	Prof.	Sao Paolo, Br	NYF, IE
Cometti, J-P.	Prof.	Aix-en-Prov.F	E, P
Corazza, E.	Prof.	Nottingham	IE, TF
Dennett, D.	Prof.	Boston, USA	IE, EF
Derrida, J. (+)	Prof.	Paris, F	D
Engel, P.	Prof.	Genf, CH	IE, NY
Felski, R.	Prof.	U.Virginia, US	ES, PF
Field, H.	Prof.	New York, US	IE, NYF
Fine, K.	Prof.	New York, US	NYF
Fluri, Ph.	PhD, Dr. habil	Genf, CH	PF, TÁF
Forst, R.	Dr.	Frankfurt, D	PF, E
Förster, E.	Prof.	Baltimore, US	IE, E, K
Frank, M.	Prof.	Tübingen, US	NYF, FT
Gal, E.	Prof.	Bratislava, SK	PF, IE
Gombocz, W.	Prof.	Graz, A	NYF, FT
Grahek, N.	Prof.	Belgrád, SB	IE, TF
Grumley, J.	Prof.	Sidney, AUS	E, PF
Gulyás B.	Prof.	Stockholm, S	NF, EF
Habermas, J.	Prof.	Frankfurt	TÁF, PF, E, IE
Harnish, R. M.	Prof.	TucsonAr,US	IE, NYF
Höffe, O.	Prof.	Tübingen, D	E, PF, K
Horwich, P.	Prof.	NewYork	IE
LeDoux, J.	Prof.	New York	NF
Lenk, H.	Prof.	Karlsruhe, D	NYF, IE, E
Llinas, R.	Prof.	New York	NF
McDowell, J.	Prof.	Pittsburgh,US	IE, E
Megill, A.	Prof.	U.Virginia, US	ES, PF
Mersch D.	Prof.	Kiel	ES, KF
Michailovic, P.	Prof.	Bratislava, SK	ES
Moravcsik, J.	Prof.	Stanford, US	FT, IE, E
Nancy, J-L.	Prof.	Strasbourg, F	ES, D
Nicolet, L.	Lic. Phil. I.	Genf, CH	PF
Öffenberger, N.	Prof.	Münster, D	L, FT
Paolucci, G.	Prof.	Firenze, I	E,PF
Potrc, M.	Prof.	Ljubljana, SL	NYF, IE
Putnam, H. (+)	Prof.	Harvard, US	IE, E, NYF, P

Ramberg, B.	Prof.	Oslo, N	IE, FT
Rivero, A.	Prof.	Madrid, SP	E, PF
Rorty, R. (+)	Prof.	Stanford, US	IE, E, P
Schiffer, S.	Prof.	New York US	IE, NYF
Schönecker, D.	Prof.	Siegen, D	K
Smith, B.	Prof.	Buffalo, USA	IE, TF
Sonderregger, R.	Prof.	Amsterdam NL	E
Stekeler-Weithofer, P.	Prof.	Leipzig, D	FT, K, IE
Szubka, T.	Prof.	Wroclaw, Pl	NYF, IE
Terezakis, K.	Ass.Prof.	New York, US	E, PF
Tormey, S.	Prof.	Nottingham	E, PF
Ungvári Z.I.	Univ. Doc.	Kolozsvár, R	ES
Vattimo, G.	Prof.	Torino, I	E, ES
Vlaisavljevic, U	Prof.	Sarajevo, BIH	PF, E, NYF
Vossenkuhl, W.	Prof.	München, D	IE, TF, E
Williams, Mi	Prof.	Baltimore, US	IE, L
Williams, Me	Prof.	Baltimore, US	IE, E
Wingert, L.	Prof.	Braunschweig	PF, TAF

Partner intézmények

Az iskola helye: Pécsi Tudományegyetem KPVK

A partner intézményekkel vagy folyamatos az együttműködés, közös konferenciák, kutatások, témavezetések révén, vagy a doktori iskolának volt közös programja és továbbiak lehetségesek. A partner intézmények igény esetén oktatókat, témavezetőket, tanácsadókat, közös kutatásokat biztosítanak a doktori iskolának.

Partner Karok:

PTE Állam- és Jogtudományi Kar (ÁJK)
PTE Általános Orvostudományi Kar (ÁOK)
PTE Bölcsészettudományi Kar (BTK)
PTE Egészségtudományi Kar (EK)
PTE Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar (KPVK)

Partner Felsőoktatási Intézmények és Kutatóintézetek:

Pécs

Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola

Magyarország

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Magyar Tudományos Akadémia (MTA)
Magyar Művészeti Akadémia (MMA)

Amerikai Egyesült Államok

Boston College
University of Buffalo
Emory University (Atlanta)
Harvard University (Boston)
New York University
Johns Hopkins University (Baltimore)
University of Pittsburgh
Stanford University (Palo Alto)
University of Tucson Arizona
Tufts University (Boston)
University of Virginia (Charlottesville)

Ausztrália

University of Sidney

Ausztria

Universität Wien
Universität Graz

Bosznia-Hercegovina

University of Sarajevo

Brazília

Universidade di São Paulo

Franciaország

Université d'Aix-Marseille
Université Lyon
Université Paris 3, Sorbonne
École des Hautes Études en Sciences Sociales Paris
College de France Paris
École Normale Supérieure Paris
Université de Strasbourg

Hollandia

University of Amsterdam

Izrael

The Hebrew University of Jerusalem

Lengyelország

University of Krakow
University of Opole
University of Wroclaw

Németország

Universität Braunschweig
Hochschule Flensburg
Johann-Wolfgang-Goethe Universität, Frankfurt

Universität Karlsruhe
Universität Leipzig
Universität Marburg
Ludwig Maximilians Universität, München
Universität Münster
Universität Tübingen
Universität Siegen

Nagy Britannia

University of Cambridge
University of Edinburgh
University of Nottingham
Oxford University

Norvégia

Universitetet i Oslo

Olaszország

Universita di Firenze
Universita di Genova
Pontificia Università Gregoriana Roma
Universita di Torino

Románia

Kolozsvári Egyetem
Sapientia Egyetem

Spanyolország

University of Madrid

Svédország

University Stockholm
Karolinska Institutet

Szerbia

Belgrádi Egyetem
Institute of Social Sciences, Center for Philosophy

Szlovákia

Pozsonyi Egyetem

Szlovénia

University Ljubljana

Svájc

Université de Fribourg
Université de Genève
St. Maurice College
Universität Zürich

1. Célkitűzés

A Pécsi Tudományegyetem Filozófiai Doktori Iskola (a továbbiakban Iskola) célja, hogy biztosítsa a filozófia magas szintű elsajátítását és filozófiai kutatókat, tanárokat és filozófiai felkészültséggel rendelkező értelmiségieket képezzen. Az Iskola a maga eszközeivel hozzá kíván járulni a magyarországi filozófiai műveltség fejlesztéséhez. Az Iskola tanárai sajátos feladatuknak tekintik, hogy korunk tudományos, kulturális és politikai kérdéseit is elemezzék és e területek nagyobb kérdéseire és folyamataihoz hozzászóljanak. Az Iskola témája az újkori és kortárs filozófia.

Az Iskola átfogó egyetemi-kutatói képzést nyújt a filozófiatörténet és a kortárs filozófia tárgykörben, miközben az európai kontinens és az angolszász világ gondolkodásmódját is közvetíti. A kontinentális filozófiából átveszi azt az álláspontot, hogy a filozófiai problémák bizonyos történeti és kulturális kontextusokban keletkeznek és ennek megfelelően mindig feltételezik az értelmezést, a hermeneutikát, továbbá azt a felfogást, hogy a filozófia az ember szabad önalkotásának tevékenysége és közege lehet. Az angolszász hagyományból azt a nézetet teszi sajátjává, hogy a filozófia problémaorientált tudomány, amely olyan analitikus és argumentatív képességeket közvetít, melyeknek minden értelmiségi szakmában jelentősége van.

Szakmai elvárások megvalósulásának biztosítása a működés során

Az Iskola tanárai gondoskodnak a szakmai elvárások megvalósulásáról. Az Iskola olyan professzionális filozófusokat képez, akik miközben járatosak a gondolkodás történetében, képesek tudásukat alkotó módon a kortárs problémákra és kérdésfeltevésekre alkalmazni. Az Iskola felkészíti az önálló kutatómunkára, összefogott, tervezett és a hallgatók munkáját messzemenően segítő tanulmányi- és vizsgastruktúrát nyújt, amely révén a harmadik év végére lehetségessé válik a doktori disszertáció benyújtása és megvédése. Az Iskola külföldi doktori tanulmányokat elfogad, melyek egyedi elismerését és kreditálását a hallgató írásban kérvényezheti az Iskolától.

Az Iskola hallgatójától elvárta, hogy az általa választott szakterülethez tartozó forrásokat és szakirodalmat idegen nyelven (általában angol, német vagy francia) olvassa és legalább egy idegen nyelven előadó-, diszkusszióképes legyen és anyanyelvi lektor segítségével tanulmányt tudjon írni. Az Iskola külföldiek előtt is nyitva áll, programja elvégezhető angol, német, olasz vagy francia nyelven is. Az Iskola hangsúlyt fektet a legújabb kommunikációs technikák (pl. internet) felhasználására és filozófiai vizsgálatára.

2. A Doktori Iskola tagjai

Az Iskola vezetője

Az Iskola vezetője felelős az oktatási program fenntartásáért, a törzstagok létszámának meglétéért. Ezeket folyamatosan ellenőrzi.

Az Iskola vezetője felelős a MAB által előírt formai követelmények teljesüléséért, a tantervi programokért, a felvételiért, a tanulmányi előhaladásért, a vizsgákért, az

abszolutóriumok megszerzéséért, a záró szigorlatokért, a védésekért. A különböző feladatokra felelősöket kérhet fel. E feladatokat folyamatosan látja el.

Az Iskola vezetője képviseli az Iskolát a kari és az egyetemi doktori tanácsban, az országos fórumokon. Helyettesítéséről gondoskodhat.

Az Iskola oktatói

A Doktori Iskola hivatalos oktató tagja (törzstag, témavezető, oktató) olyan személy lehet, aki megfelel a 387/2012. (XII.19.) Kormányrendeletben foglaltaknak.

Az Iskola oktatói részt vesznek az oktatási programban, a kutatásban, a vizsgákban.

Az Iskola irányításában a tanárok maguk felelősek a saját szakmai ágazatuk tudományos színvonalának megjelenítéséért, a szakmai kutatásért és a tudományos utánpótlás neveléséért.

A doktori vizsgák és védések lebonyolításában a tanárok közösen vesznek részt. A bírálati és bizottsági részvételre a tagokat az Iskola vezetője kéri föl.

Az iskola tagjai

(Jelmagyarázat: Törzstag T; Törzstag Jelölt TJ, Meghívott Tag M)

Törzstagok és törzstagnak jelöltek

Dr. Boros János egyetemi tanár, DSc (T), az iskola vezetője
Ismeretelmélet és Étika program
(Kutatási terület: Ismeretelmélet, Etika, Újkori és kortárs filozófia, Kant, Pragmatizmus, Tudományfilozófia)

Dr. Demeter Tamás, DSc, egyetemi tanár (M)
(Filozófiatörténet, Tudományfilozófia, Ismeretelmélet)

Dr. Nemeskéri Zsolt egyetemi tanár (T)
Gazdaságfilozófia, Gazdaságetika

Dr. Szécsi Gábor egyetemi tanár (T)
Kultúrafilozófia, Kultúratudomány és Kommunikációfilozófia program
(Kultúrafilozófia és Kultúratudomány, Kommunikációfilozófia, Nyelvfilozófia,)

Dr. Andrásy György egyetemi tanár, emeritus CSc (T)
Jogfilozófia program
(Kutatási terület: Jogfilozófia, Társadalomfilozófia)

Dr. Bús Imre főiskolai tanár, dr. habil (T)
Kultúrafilozófia, Kultúratudomány és Kommunikációfilozófia program

(Nevelésfilozófia, Kultúrafilozófia, Kultúratudomány)

Dr. Kocsis Miklós egyetemi docens (T)
Társadalomfilozófia program

Dr. Sík Attila kutatóprofesszor PTE
egyetemi tanár a Birminghami egyetemen (TJ)
Neurofilozófia program

Dr. Csathó Árpád, egyetemi docens, dr. habil (TJ)
(Tudományfilozófia, Neurofilozófia)

Meghívott tagok:

Dr. Fehér M. István, az MTA tagja, egyetemi tanár (M)
(Filozófiatörténet, Hermeneutika)

Dr. Otfried Höffe egyetemi tanár (M)
(Filozófiatörténet, Arisztotelész, Kant, Ismeretelmélet, Etika, Politikafilozófia)

Dr. Orbán Jolán egyetemi tanár, CSc (M)
(Etika, Dekonstrukció, Derrida, Irodalomtudomány és Filozófia)

Dr. Vereczkei Lajos egyetemi tanár, CSc (M)
(Neurofilozófia, Ismeretelmélet, Tudományfilozófia)

Dr. Vossenkuhl, Wilhelm, egyetemi tanár (M)
(Filozófiatörténet, Etika, Ismeretelmélet, Tudományfilozófia)

Dr. habil Patsch Ferenc, egyetemi docens (M)
(Hermeneutika, Vallásfilozófia)

Dr. habil Bretter Zoltán egyetemi docens (M)
(Politikafilozófia, Társadalomfilozófia)

Dr. habil Zuh Deodáth PhD, (M)
(Ismeretelmélet, Metafizika)

Dr. habil Fluri, Philipp, (M)
(Politikafilozófia, Társadalomfilozófia)

Dr. habil Krajnik József CSc, egyetemi docens emeritus (M)
(Logika, Tudományfilozófia)

Dr. habil Wildmann János egyetemi docens, PhD (M)
(Filozófiatörténet, Vallásfilozófia)

Dr. habil Barcsi Tamás, egyetemi adjunktus, PhD (M)
(Politikafilozófia)

Dr. Kocsis László, egyetemi adjunktus, PhD (M)
(Analitikus filozófia, Metafizika)

Dr. Pete Krisztián, egyetemi adjunktus, PhD (M)
(Analitikus filozófia, Nyelvfilozófia)

Dr. Rippl Dóra, egyetemi adjunktus, PhD (M)
(Művészetfilozófia)

Dr. Szolcsányi Tibor, egyetemi adjunktus, PhD (M)
(Analitikus filozófia, Cselekvésfilozófia)

Dr. Tuboly Ádám, egyetemi adjunktus, PhD (M)
(Analitikus filozófia, Tudományfilozófia, Ismeretelmélet)

Kiegészítő oktatók nem filozófiai tudományos fokozattal (Kultúrafilozófia, Kultúratudomány, Kommunikációfilozófia program):

Dr. habil K. Farkas Claudia PhD

Dr. habil Vámosi Tamás PhD

A külföldi meghívott tanárok folyamatos támogatásuk mellett néhány évente előadást tartanak és/vagy a PTE Doktori Iskolája nemzetközi konferenciáján vesznek részt.

3. Az Iskola fő kutatási-oktatási területei

Az Iskola fő kutatási-oktatási területei “szisztematikus” megközelítésben: Ismeretelmélet, Etika, Társadalomfilozófia, Kommunikációfilozófia, Esztétika, Filmesztétika, Művészetelmélet, Jogfilozófia, Tudományfilozófia, Gazdaságfilozófia; “történeti” illetve “metodológiai” megközelítésben Hume, Kant, Klasszikus Német Filozófia, Pragmatizmus, Kortárs Filozófia (20-21. század, kiemelten Kortárs Angolszász, Francia és Német Filozófia, Wittgenstein és a Bécsi Kör, Analitikus Filozófia, Kommunikációfilozófia, Rorty és az Újpragmatizmus, Derrida és a Dekonstrukció, Neurofilozófia, Tudatfilozófia), Magyar Filozófiatörténet, Jogfilozófia, Elmefilozófia, Kultúrafilozófia és Kultúratudomány (Cultural Studies), Neurofilozófia, Kognitív tudomány. A történeti és „szisztematikus” témák közt természetesen átfedések vannak. A tanulmányok (programok) szerkezeti beosztása a “szisztematikus” megközelítést követi.

Külföldi meghívott, szakmai támogatást nyújtó filozófia szakos egyetemi tanárok.

A külföldi tanároknak a doktori programban való megjelenítését az indokolja, hogy támogatásukról biztosították a programot, ami a pécsi filozófiai program keretében rendezett további nemzetközi konferenciákon való részvételt, a hallgatóknak tartott előadásokat, és a pécsi doktoráns hallgatók külföldi ösztöndíjjal való támogatását jelenti. A külföldi támogató tagoktól nem kértünk a pályázathoz írásos anyagot. A pécsi egyetem filozófiai programjával való kapcsolatuk, Pécsen rendezett konferenciákon való részvételük a szakmában közismert és dokumentált.

4. Szervezeti felépítés

Szervezeti felépítés

Az iskola vezetője felelős a működésért, az adminisztrációt a titkárság vezetője koordinálja. Munkáját a Doktori Iskola munkatársai segítik.

Doktori Iskola Tanácsa

A Doktori Iskola Tanácsának (Tanács) tagjai a Doktori Iskola tőrzstagjai. A Tanács vezetője a Doktori Iskola vezetője. A Tanács ülését az iskola vezetője hívhatja össze. A Tanács bármely tagjának kérésére összehívható a Tanács ülése. A Tanács ülését pótolhatja a személyes megbeszélés, telefonos vagy egyéb elektronikus kapcsolat. Szavazás lehetséges elektronikus úton is.

5. A doktori iskolában folytatható tanulmányok rendje és követelményei

A doktori fokozat szervezett államilag támogatott nappali képzésben való részvétellel, illetve nappali képzésben egyéni felkészülés alapján szerezhető meg. (MAB 2000/7/II. sz. határozat, 1.4.1.)

1. Szervezett képzés

Ebben a képzési formában nappali tagozatos egyetemi (doktorandusz) hallgatók vesznek részt. A szervezett képzésben folytatott tanulmányok két részre (2x4 szemeszter) oszlanak. Az első a képzési és kutatási, a második a kutatási és disszertáció-írás rész. Az első részből a másodikba való átlépés feltétele a komplex vizsga. Az első részben a hallgató rendszeres oktatásban vesz részt és választott témavezetőjével együtt működve kutatási munkát folytat disszertációja témájában. A második rész az önálló kutatás és disszertáció írás időszaka, folyamatos együttműködésben a témavezetővel. A témavezetők támogatják a hallgatókat, hogy lehetőségek szerint legalább egy szemesztert külföldi egyetemen töltsenek kutatómunkával.

Az Iskola programjának teljesítését 240 tanegység (kredit) megszerzése jelenti, a képzés mindkét része 120-120 kredit értékű. A nyolc szemeszter ideje alatt szemeszterenként 30 kreditet kell teljesíteni. Az első rész képzési és kutatási modulja 120 kredit. A második részben mind a kutatási, mind a disszertáció-írás modul 60-60 kredit értékű. Az első, képzési-kutatási modul során filozófiai diplomával rendelkező doktori hallgatónak négy kurzust kell teljesítenie, szemeszterenként egyet, az egyes kurzusok értéke 30 kredit (4x30=120). A filozófia diplomával nem rendelkező doktori hallgatók az első modul négy szemesztere során azzal a feltétellel kapják meg a 30 kreditet, hogy az előírt szemeszterenkénti egy kurzus mellett továbbá elvégzik a számukra biztosított többlet kurzusokat, így a filozófiatörténeti és filozófia szemináriumot, és további számukra a szemeszter elején meghatározott programokon vesznek részt. A filozófiatörténet és a filozófia szemináriumon tanultakról, a megszerzett filozófiai gondolkodási készségről a hallgatók a félév végi írásos vizsgán és/vagy dolgozattal, valamint a komplex vizsgán (negyedik szemeszter vége) adnak tanúbizonyosságot. A második, kutatási-disszertációírási modulban szemeszterenként a 30 kredit felosztása: 15 kredit kutatás, 15 kredit

disszertáció írás (4x30=120). A kurzusokat a hallgató szabadon választja az iskola kurzuskínálatából. A kurzusok értékelésének módját (dolgozat, kollokvium, gyakorlati jegy) a kurzust vezető tanár határozza meg. Mindkét képzési részben a kutatási modul követelményrendszerét a témavezető határozza meg, a doktorandusz hallgatóval való megbeszélés alapján, a kutatott téma sajátosságainak megfelelően. A témavezető mérlegelése alapján a kutatási modul elemei lehetnek filozófiai művek, cikkek olvasása, erről való beszámoló, hazai, nemzetközi konferenciákon való részvétel, cikkek írása és publikációja. Első kategóriás nemzetközi, angol nyelvű folyóiratban a hallgató által írt, a szerkesztők által elfogadott vagy már megjelentetett cikk 100 kredit értékű. Ha a cikk elfogadása az első képzési szakaszban történik, akkor e kreditszám fennmaradó részét átviheti a második képzési szakaszra. Ha a második képzési szakaszban történik, akkor a kapott kredit konvertálható a disszertáció-írási kreditek közé. Konferencia szervezés és egyetemi oktatás nem kreditértékű. A második rész kutatási modul 60 kredit (4x15) teljesítését a témavezető vagy az iskolavezető igazolja. A disszertáció-írási modul 60 tanegységét a témavezető javaslatára az iskolavezető igazolja azzal, hogy a doktori dolgozatot bírálatra és védésre alkalmasnak nyilvánítja, és elindítja a védési eljárást. A Doktori Iskola lezárása a disszertáció védeése, melynek feltétele a 240 megszerzett tanegység.

2. Nappali államilag támogatott egyéni felkészülésre támaszkodó képzés

E képzési forma során a doktori hallgató önállóan végzi tanulmányait, a 240 kreditet neki is meg kell szereznie a disszertáció leadásáig. Az egyéni felkészülőknek a szervezett képzésben résztvevőkkel azonos követelményrendszerű komplex vizsgát kell tenniük. A sikeres komplex vizsga az egyéni felkészülés esetén 120 kredit értékű. A második 120 kreditet a disszertáció leadása előtt a témavezető javaslatára az iskolavezető ismeri el.

3. Publikációs követelmények

A követelményrendszer nem ír elő a disszertációs időre publikációt. Ennek indoka, hogy a nemzetközi filozófiai életben egy első vagy második kategóriás filozófiai szaklapban a megjelenésig eljutás több évet vesz igénybe. A téma feltárása, a szakirodalom elemzése, a saját koncepció kidolgozása cikkben, az angol nyelvű szöveg lektoráltatása eleve több év lehet. A referált folyóiratoknak pusztán a referálási ideje is gyakran meghaladja az egy évet. Amennyiben a folyóirat elfogadja, de a szöveg átírását kéri, az további éves megjelenési kitolódást jelent. Erre a doktori tanulmányok négy évében egyszerűen nincs lehetőség. Tekintettel a filozófiai szakpublikációk rendkívüli időigényességére és a megírásukhoz szükséges szakmai tapasztalatra, az ösztöndíjas doktori hallgató amennyiben a negyedik képzési év végén leadja disszertációját, nem kötelezett szakmai publikáció megjelentetésére. Mivel a komplex vizsga alkalmával a saját kutatási eredményekről is be kell számolnia a hallgatónak, ezért ajánlott, hogy már az első képzési részben részt vegyen konferenciákon és lehetőség szerint legyen saját hazai közleménye. A cél, hogy a disszertáció legalább egy, a legmagasabb kategóriájú nyugati filozófiai szakfolyóiratban megjelentethető cikk alapja legyen.

4. Komplex vizsga

A komplex vizsga nyilvános, bizottság előtt történik. A bizottság legalább három tagból áll. A bizottsági tagok legalább egyharmada nem áll foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban az Egyetemmel. A bizottság elnöke egyetemi tanár, habilitált egyetemi docens, habilitált főiskolai tanár, professor emeritus vagy a Magyar Tudományos Akadémia doktora címmel rendelkező oktató, kutató. A bizottság valamennyi tagja tudományos fokozattal rendelkezik. A bizottságnak nem tagja a doktori hallgató témavezetője, de a vizsgaeredmény kialakítását véleményével segítheti. Véleményét írásban a komplex vizsga előtt átadhatja a bizottságnak, személyesen jelen lehet a vizsgán. A két vizsgarész pontozása külön-külön, 1-10 skálán történik. Vizsgarész akkor sikeres, ha a vizsgázó az elérhető pontok minimum 60%-át megkapta.

A vizsga két-két tételből álló elméleti és disszertációs részre tagolódik. A vizsgázó a tételek kidolgozásában és prezentálásában önállóan gondolkodó filozófus jelöltként tevékenykedik. Az első tételben saját filozófiatörténeti koncepcióját mutathatja be. Egy átfogó vázlat után indoklással kiemel személyeket és korszakokat, amelyeket és akiket meghatározónak, jelentősnek tart, és róluk beszél. A komplex vizsga bibliográfiáját a hallgató témavezetőjével vagy az iskola vezetőjével megbeszélés alapján, legkésőbb a második szemeszter végéig összeállítja, és az iskolavezető aláírásával ellátva elektronikus formában leadja a doktori iskola titkárságán. A vizsga előtt egy hónappal a hallgató maga gondoskodik arról, hogy a vizsga bibliográfiája eljusson elektronikus úton a vizsgabizottság tagjaihoz. Az alábbi vizsgakövetelmény a közvetlenül komplex vizsgára jelentkezők számára is érvényes, azzal a különbséggel, hogy a jelentkező maga állíthatja össze a megadott témakörben a bibliográfiát, és azt a jelentkezésével együtt adja le.

Elméleti rész

4.1. Filozófiatörténet

A filozófia története a Szókratész előtti filozófusoktól napjainkig.

Saját értelmezésében vázolja a filozófia történetét, emeljen ki egy vagy több korszakot és/vagy filozófust, akiről részletesen beszélni kíván.

4.2. Szisztematikus filozófia

A hallgató kiválaszt egy filozófiai ágat (pl. metafizika, ismeretelmélet, etika, tudományfilozófia, társadalomfilozófia és így tovább), vagy egyetlen szerzőt (Arisztotelész, Kant, Hegel, stb.). Célszerű azt a területet vagy azt a filozófust választani, amelyről vagy akinek munkásságáról disszertációját írja. A választott terület jellemzőinek, összefüggéseinek, jelenlegi szakirodalmának, fejleményeinek ismertetése, vagy a választott szerző munkásságának, a rá vonatkozó kortárs szakirodalomnak és a kutatási eredményeknek az ismertetése.

Disszertációs rész

4.3. A disszertáció témája

A témaválasztás indoklása. A témára vonatkozó kortárs szakirodalom ismertetése, értékelése, állásfoglalás.

4.4. Az eddigi munka bemutatása

Az eddigi munka, az elért eredmények ismertetése. A disszertáció újdonsága az adott témával kapcsolatos eddigi kutatásokhoz képest.

5. A dolgozat benyújtásának feltételei, tartalmi, formai, terjedelmi követelményei

A dolgozat a témavezető egyetértésével nyújtható be. A témavezető nyilatkozik, hogy a dolgozatot elfogadta, és beadható. A dolgozat tartalmi, formai és terjedelmi adottságait a témavezetővel egyeztetve kell kialakítani.

6. Bíráló bizottság

Az egyetemi és a kari szabályozásnak megfelelően: legalább öt fő, tudományos fokozattal rendelkezik. Az elnök egyetemi tanár, a PTE alkalmazásában. A bizottság tagja a két bíráló (egyikük nem PTE alkalmazott) és két további személy, akik közül egyik nem PTE alkalmazott.

7. Pontozás

A pontozás 1-5 skálán történik.

8. Önköltséges tandíj

A képzés díját külön szabályzat határozza meg.

6. Modulok és tantárgyak

A doktori képzés adott szemeszterben meghirdetett kurzusai a félév elején kerülnek a szokásos módon meghirdetésre.

1. Képzési és kutatási rész 1.-4. félév

Képzési modul: félévenként egy (30 tanegység) kurzus teljesítése az iskola kínálatából (4x30=120 tanegység)

Összesen (1. rész): 120 tanegység

2. Kutatási és disszertáció-írási rész, 5.-8. félév

Kutatási modul a témavezetővel és disszertáció írás, félévenként 30 tanegység (4x30=120 tanegység)

Összesen (2. rész): 120 tanegység

Összesen (teljes képzés): 240 tanegység

7. Belépési feltételek

A PhD képzés évenkénti indításáról az érdeklődők az országos egyetemi-főiskolai felvételi tájékoztató útján szerezhetnek tudomást.

A felvétel feltételei:

- egyetemi (MA szintű) diploma
- sikeres felvételi

A felvételi beszélgetésen a jelentkező motivációját és kutatási elgondolásait ismerteti. Nem filozófia szakos diplomával rendelkezők tetszőlegesen kiválasztott egy-egy Platón, Arisztotelész és Kant szöveg elolvasásáról tesznek tanúbizonyságot, és e három gondolkodó munkásságát képesek összefoglalóan, a filozófiatörténetben betöltött helyük bemutatásával ismertetni.

A felvételi kérelemhez csatolandó okmányok

- a Filozófia Doktori Iskola szakbizottsághoz címzett kérvény
- személyi adatlap (beszerezhető a doktori iskola titkárságán, schmieder.reka@pte.hu)
- igazolás a befizetett felvételi díjról
- szakmai önéletrajz
- publikációs jegyzék (amennyiben van már publikáció)
- oklevélmásolat(ok)
- nyelvvizsga igazoló dokumentum másolata
- a tervezett kutatási téma leírása (maximum 2 oldal)

A felvételi bizottságot a Tudományterületi doktori tanács jelöli ki, tagja a tudományterületi doktori tanácsba a DOK által delegált doktorandusz képviselő vagy az általa kijelölt doktorandusz.

8. Az Iskola tartalmi profilja, programjai

Az Iskola törzstag és meghívott tanári karának tagjai széleskörű publikációs tevékenységgel és eredményekkel rendelkeznek az adott témakörökben.

Az Iskola Programjai

Újkori filozófiatörténet, Ismeretelmélet, Metafizika, Etika (Etikatörténet, Általános etika, Alkalmazott etikák, Szakterületi etikák) Társadalomfilozófia, Analitikus filozófia, Gondolkodáselmélet és Vallásfilozófia (David Hume, Immanuel Kant, Pragmatizmus, Analitikus filozófia, Dekonstrukció, Hermeneutika, Társadalomfilozófia)
Kultúrafilozófia, Kultúraelmélet, Alkalmazott filozófia, Kommunikációs nyelvfilozófia, Gyermekfilozófia, Innovatív gondolkodás
Esz­tétika, Irodalomfilozófia, Művészetfilozófia
Neurofilozófia, Neuroetika, Neuroesztétika, Döntéselmélet
Jogfilozófia
Társadalomfilozófia
Gazdaságfilozófia, Fenntarthatóság
Kooperatív Doktori Program: Gondolkodáselmélet, Fenntarthatóság, Döntéselmélet, Innovatív gondolkodás (megtalálhatók a Boros János, Nemeskéri Zsolt, Sík Attila és Szécsi Gábor professzorok program leírásaiban)

Újkori filozófiatörténet, Ismeretelmélet, Metafizika, Etika, Társadalomfilozófia, Analitikus filozófia, Gondolkodásemélet és Vallásfilozófia (Boros János)

Az ismeretelmélet-etika program kutatási és oktatási irányát tág keretek közt az az "episztemológiai etika" adja meg, melyet Boros János az akadémiai doktori disszertációban dolgozott ki és amely *Pragmatikus filozófia* (Pécs, Jelenkor, 1998) könyvének "Kitekintés" fejezetét képezi. Ezen episztemológiai etika fő tézise, hogy az "igazság" a világgal való "helyes" cselekvés szinonímája, a cselekvés "helyessége" viszont etikai kérdés, tehát az igazság kérdése egyben etikai kérdésként is föltevődik. Az etikai analízisre a kanti kategorikus imperatívusz Rawls által kidolgozott procedurális alkalmazó-értelmezése (*Categorical Imperative Procedure - CIP*) nyújt lehetőséget. Ennek az igazságelméletekre javasolt, első megközelítésben kidolgozott etikai-episztemológiai változatának (*Dinamikus Igazság Kategorikus Elmélete - DIKE*) alkalmazását, további kutatását, egyéb etikai és episztemológiai elméletekkel való konfrontációját a program kutató és oktató munkája során kívánjuk elvégezni. A DIKE elsősorban Kantra, az amerikai pragmatikusokra, az analitikus filozófia metodológiájára, továbbá az újpragmatizmusra épít, miközben pragmatikus szellemben nyitott valamennyi filozófiai irányzatra. A program önálló témái Kant, az amerikai pragmatizmus, az analitikus filozófia. Miközben a hallgatók a program oktató- és kutatómunkájában részt vesznek, a filozófiai-kritikai hagyománynak megfelelően természetesen vitathatják is a program vezető által képviselt alaptézist és a felsorolt témakörökben ettől teljesen eltérő vagy független kutatási munkát is folytathatnak.

Immanuel Kant

A kortárs Kant kutatás összefüggései.

Pragmatizmus

A klasszikus és a kortárs pragmatizmus fő irányzatai. A "tartalmi" kutatások mellett súlyt fektetünk annak vizsgálatára, hogy milyen esélyei vannak Magyarországon és tágabban az Európai Unióban a pragmatikus gondolkodásmód meghonosításának. A téma védnöke és konzulense haláláig Richard Rorty (Stanford University) volt.

Analitikus filozófia

Az analitikus filozófia történetének és kortárs irányzatainak tanulmányozása révén, továbbá az Iskola által tervezett nemzetközi filozófiakonferenciák révén a hallgatók lehetőséget kapnak arra, hogy bekapcsolódjanak a kortárs nemzetközi diskurzusokba és vitákba. (E programot előkészítő eddigi pécsi konferenciák a következő filozófusok műveiről szóltak: McDowell, M. Williams, R. Brandom. Előkészületben R. Rorty-konferencia 2001 május 10-11-én. Minden esetben az említett filozófusok és számos további külföldi előadó részvételével.) A program konzulensei az említett filozófusok mellett továbbá P. Horwich (New York University) és W. Vossenkuhl (München).

Gondolkodásemélet: a gondolkodás művészete (Kooperatív Doktori Program)

A gondolkodás lehet helyes vagy helytelen. Általánosan elfogadott, hogy a meggondolt gondolkodás, a tudatos gondolkodás a helyes. Arisztotelész szerint meg nem gondolt gondolkodással vezetett életet nem érdemes élni. A program gyakorlati példákat használ és elemez a hétköznapi élet, a gazdaság, a politika világából.

Témák:

1. fogalmak, proposíciók, érvek (érvelemzés, téves érvelés)
2. klasszikus deduktív logika (kategorikus proposíciók, szillogizmusok és a hétköznapi gondolkodás)

3. modern deduktív logika (propozicionális, predikatív és kifejezéslogika)
4. induktív logika (általánosítás, analógia, statisztika, magyarázat).

Derrida és a dekonstrukció (Orbán Jolán)

1. Jacques Derrida filozófiája

Jacques Derrida (1930-2004) a huszadik század egyik legjelentősebb gondolkodója, aki írásfordulatával a filozófia, az esztétika, az etika és a politika új megközelítését adja. A nemzetközi Derrida-kutatásokkal összhangban öt olyan témakört emelek ki, amelyek a dekonstrukció történeti, szisztematikus és kritikai megközelítését kínálják: 1. *A dekonstrukció metafizika-kritikája* (Platón, Kant, Hegel, Heidegger Derrida-olvasatának vizsgálata); 2. *A dekonstrukció nyelvfilozófiája* (Saussure, Husserl, Austin, Searle írásainak Derrida-kritikája); 3. *A dekonstrukció művészetfilozófiája* (Kant, Hegel, Heidegger Derrida-értelmezésének elemzése valamint az eseményként felfogott képzőművészeti, építészeti, filmművészeti, médiaművészeti, zeneművészeti alkotások vizsgálata); 4. *A dekonstrukció etikája* (Kant, Lévinas, Derrida szövegeiben megjelenő etika-felfogás elemzése); 5. *A dekonstrukció politikája* (az igazságosság, a demokrácia, a vendégszeretet, a szuverenitás kérdésének elemzése).

The Philosophy of Jacques Derrida

Jacques Derrida (1930-2004) is well known in philosophy for his deconstructive way of reading and writing. Conform to the international Derrida-Research-Programs I would like to raise five topics as possible subjects for a dissertation: 1. *Deconstructing the metaphysics* (Platon, Kant, Hegel, Nietzsche, Heidegger); 2. *Derrida's philosophy of language* (Saussure, Husserl, Austin, Searle); 3. *Derrida's philosophy of art* (Kant, Hegel, Heidegger, new media philosophy); 4. *The ethics of deconstruction* (Kant, Lévinas); 5. *The politics of deconstruction* (justice, democracy, hospitality, sovereignty).

2. Filozófia és irodalomtudomány

Az irodalomtudomány megjelenése pillanatától egészen napjainkig szorosan kapcsolódik a filozófiához, éppen ezért lehetőséget kínál a filozófia és az irodalom viszonyának történeti és szisztematikus vizsgálatára. Disszertációt lehet írni az egyes filozófiai és irodalomtudományi irányzatok -- pozitívizmus, szellemtörténet, fenomenológia, strukturalizmus, dekonstrukció, kritikai kultúrakutatás, kritikai médiakutatás valamint gyermek és ifjúságfilozófia, irodalom és médiakutatás -- valamint az egyes filozófusok és irodalmárok által vizsgált kérdésekről – nyelvfelfogás, szövegkoncepció, olvasásmélet, szövegértelmezési eljárások, kultúrafelfogás, retorika, poétika, pragmatika. Nem kizárólagosan kiemelt szerzők: Wittgenstein, Austin, Heidegger, Gadamer, Derrida, magyar kontextusban pedig Kosztolányi Dezső, Babits Mihály, József Attila, Szabó Lőrinc, Nemes Nagy Ágnes, Pilinszky János, Kertész Imre, Esterházy Péter.

Philosophy and Literary Criticism

There is no literary criticism without philosophy and no philosophy without literature. A historical and systematic investigation of this relationship can have a great impact on our understanding of philosophy and literature. Dissertation can be written about the philosophical background, vocabulary, language philosophy of different theoretical schools – positivism, Geisteswissenschaften, formalism, new criticism, structuralism, poststructuralism, deconstruction, hermeneutics, feminism, new historicism, postcolonialism, cultural criticism, media studies -- as well as about the poetics, ethics and politics of different philosophers (Wittgenstein, Heidegger, Gadamer, Derrida, or from

the Hungarean literature Babits Mihály, József Attila, Szabó Lőrinc, Kertész Imre, Esterházy Péter).

Analitikus filozófia. Metafizika (Kocsis László)

Analitikus filozófia. Nyelvfilozófia (Pete Krisztián)

Analitikus filozófia. Cselekvésselmélet (Szolcsányi Tibor)

Etika: bioetika, transzgenerációs etika (Kovács Gusztáv)

A bioetika és orvosi etika legkülönbözőbb ágainak kutatása. Az autonómia, paternalizmus, felelősség, tájékoztatás és kommunikáció etikája. Az orvosi technológiák etikája. Transzgenerációs etika.

A filozófiai hermeneutika története, jelentése és perspektívái (Patsch Ferenc)

A mai kultúra egyik legfőbb jellegzetessége az „értelmezés” problémájának növekvő jelentősége. Az elmúlt évtizedekben – elsősorban két német filozófus, Martin Heidegger (1889-1976) és Hans-Georg Gadamer (1900-2002) munkássága nyomán – megszületett az úgynevezett *filozófiai hermeneutika*, követőik révén pedig kibontakozott egy új filozófiai mozgalom – a *hermeneutikai filozófia* – amely mára domináns irányzattá vált az egész nyugati gondolkodásban. A hermeneutikai gondolkodással egyfajta „*koiné*” (közös nyelv) jött létre, amely elősegíti a szót értést a globalizálódó világban, valamint hidat ver eddig elszigetelt tudományterületek között; a diszciplína emellett jelentős mértékben átalakította a teológia művelését; valamint – egyebek mellett – alapvető hatást gyakorolt olyan profán tudományágak módszertanra, mint a szociológia, az irodalomtudomány, a művészettörténet, és az esztétika. A hermeneutika módszer helyett filozófiává vált. Olyan meggyökeresedett filozófiai diszciplínákat készített önazonosságuk átgondolására, mint a gyakorlati filozófia (etika), az ismeretelmélet, a metafizika; benne látszanak összegződni a fenomenológia, a nyelvfilozófia és az egzisztencializmus legfontosabb eredményei, valamint láthatóvá válik a kontinentális és az analitikus gondolkodás konvergenciája.

Társadalomfilozófia és etika (Bretter Zoltán)

A társadalomfilozófia története és kortárs irányzatai. Legfontosabb kutatott és oktatott témák a szerződéselméletek, a kötelességtan és haszonelvűség, jogfilozófia. A tanulmányokat a filozófia, az etika és a politika gyakorlatának viszonyának vizsgálatával egészítjük ki.

Filozófiatörténet, vallásfilozófia, a vallásfilozófia ismeretelméleti és társadalomelméleti vetületei (Wildmann János)

A vallás, a vallásosság fogalma a filozófiatörténetben, a filozófusok felfogása a vallásról, a vallás és a filozófia jelenkori viszonya. A vallásos gondolkodás hatása a társadalmi viszonyokra, fejlődésre, technikára, gondolkodásmódokra. Az etika, a politikafilozófia és a vallás kapcsolata.

Etika, filozófiai antropológia, bioetika (Barcsi Tamás)

Az emberi méltóság filozófiájának értelmezési lehetőségei (természetjogi, morálfilozófiai, elismerésselméleti koncepciók áttekintése). Diskurzusetika, bioetika, orvosi etika.

A halálhoz való viszony kérdései. A kegyetlenség filozófiai szempontú értelmezése. A kegyetlenség filozófiai fogalma, az erőszakhoz való viszonya. Dosztojevskij munkásságának filozófiai értelmezése.

Tudományfilozófia, tudománytörténet (Demeter Tamás)

Az újkori tudományfejlődés filozófiai és történeti összefüggései. A kutatásokban partner a Cambridge-i és az Oxford-i Egyetem.

David Hume filozófiája

Hume filozófiájának kutatása, a nemzetközi Hume társaság munkásságában való részvétel.

Gazdaságfilozófia (Nemeskéri Zsolt)

A gazdasági sajátosságok értelmezése Arisztotelész óta része a filozófiai megközelítéseknek. A 19. és 20. századi meghatározó közgazdasági gondolkodói közül többen (csak néhányat említve: John Stuart Mill, Karl Marx, William Stanley Jevons, Carl Menger, Alfred Marshall, Vilfredo Pareto, Frank Knight, Lionel Robbins, Friedrich Hayek, Milton Friedman, Paul Samuelson) filozófiai és módszertani kérdésekkel is foglalkoztak, azonban a közgazdaságtani gondolkodásra irányuló tudományos reflexió csak az 1970-es évektől vált önálló területté. A gazdaságfilozófia kurzus keretében vizsgált és a tudományfilozófia részeként értelmezett diszciplína a közgazdaságtan elméleti jellegű, metodológiai problémáira, valamint normatív előfeltevéseire fókuszál. Hagyományosan hangsúlyt kapnak benne olyan kérdések, mint a döntéselméletek, a játékelmélet vagy a kilátásméletek. A kurzus során ezek mellett szó esik a közgazdasági teória olyan fejlődő területeiről, amelyek a filozófusok számára lehetőséget adnak a megfigyelésre és a beavatkozásra (ilyenek például a kísérleti-, az evolúciós-, az intézményi-, a viselkedési-, a tér- és a neuro-gazdaságtan).

A munkáról vallott értékek kulturális, filozófiai és vallási összehasonlításban

A munkával kapcsolatos értékek általában szekuláris értelmezésben jelennek meg a nemzeti és szervezeti kultúra kutatásokban. A kutatási téma keretében – kapcsolódva a doktori iskola alkalmazott filozófiai megközelítéséhez – ezt az értelmezést bővítjük ki azzal a kérdésfelvetéssel, hogy a munka értéke miként értelmezhető az egyes kultúrák és vallások tekintetében. A téma kutatása a Meaning of Work (MOW) nemzetközi kutatócsoport, George England és munkatársai által kidolgozott módszertanán nyugszik, amely a munkát végző felnőttek élet- és munkaszerepeinek leginkább komplex megközelítését adja. A kutatási téma egyaránt lehetőséget nyújt vallásfilozófiai és egzisztencialista reflexióra.

Fenntarthatóság (Koopratív Doktori Program)

Az angol nyelven *sustainability* tanulmányok egy új szemlélet megjelenését reprezentálják. A tudományos, műszaki, gazdasági fejlesztés szerves része az a szemlélet és annak kutatása, hogy a Föld bolygó, a környezet, mit bír el a lehetséges fejlődési irányok közül. A korona vírus krízis rámutatott az új, a határokat tiszteletben tartó olyan gondolkodásmód szükségességére, mely ugyanakkor a lehető legtöbb embernek biztosítja az emberhez méltó jólétet és jól létet. A fenntarthatósági gondolkodás humanizálja azt a technikát, amely az emberért dolgozik, miközben szigorú szakmai törvényeit követi. Kapcsolódva az említett egyetem programjaihoz, a képzés és a disszertációk a jó cselekvés törvényszerűségeit kutatják a jelen kor körülményei közt. Témák:

- 3.1. A jó és sikeres cselekvésről való gondolkodás kialakulása, története, jövőbeli fejlődési lehetőségek
- 3.2. Az etikai, sikerorientált, menedzsment gondolkodás fogalmi alapjai
- 3.3. Etika
- 3.4. A matematikai, természettudományi, műszaki és informatikai gondolkodásmód és a racionális, fenntartható gazdaság viszonya. Lehetséges esettanulmányok: az etika és az önjáró autó programozásának kapcsolata, az etika, az értékek digitalizálhatósága és programozhatósága, műszaki, informatikai megvalósíthatósága, környezetvédő és javító gondolkodásmód, az energiához és munkához való hozzáállás, ezekről való gondolkodás változása.

Kultúrafilozófia, kultúraelmélet, alkalmazott filozófia, kommunikációs nyelvfilozófia (Szécsi Gábor)

Kultúrafilozófia, kultúraelmélet

A kultúra fejlődését meghatározó összefüggések kutatása, a kultúrafelfogások és elméletek filozófiai és történeti megközelítése, a kultúra és a fejlődés, illetve a kultúra és a civilizáció viszonyának vizsgálata, valamint a modern és késő modern kor társadalmi, kulturális jelenségeinek (mediatizáció, elidegenedés, globalizáció, a kultúra differenciálódása és rétegezettsége, a multikulturalitás, interkulturalitás, európai kultúra, illetve a nyugati civilizáció válságtudata és válságjelenségei, kulturális és civilizációs feszültségek, ellenkultúrák) értelmezése és értékelése. A kultúrafogalom jelentésszintjeinek feltárása és alakulástörténete. A doktori programban résztvevők képessé válnak a kultúrával összefüggő fogalmak értő alkalmazására, valamint a kultúra összetett jelenségének értelmezésére, a kultúrafelfogások kritikai megközelítésére. A kortárs kultúrafilozófiai és kultúraelméleti kérdések tanulmányozása, különös tekintettel az értékelméleti, a szociológiai, antropológiai, szemiotikai kultúraelméletek összefüggéseire.

Kommunikációs nyelvfilozófia

A kommunikációs nyelvfilozófia kutatások középpontjában a nyelvi kommunikáció és a mentális folyamatok kapcsolatának problematikája áll. Az elektronikus médiumok, a multimediális interaktív hálózatok kommunikációs szerepének megnövekedése olyan nyelvi és gondolkodásbeli változásokat gerjeszt, amelyek magyarázatához többen egyre kevésbé érzik elégségesnek az analitikus filozófia alapvetően behaviorista nyelvfelfogásra épülő módszertani és terminológiai eszköztárát. A legtöbb analitikus filozófus elfogadja, hogy a nyelvfilozófia kizárólag egy, az intencionalitás-problematikát is napirendre tűző tudatfilozófia részeként maradhat életképes. Ez a kortárs analitikus filozófiát napjainkban meghatározó felfogás két általános koncepció metszéspontján született meg. Az egyik az a többek között H. P. Grice nevével fémjelzett kommunikációelméleti felfogás, amely a nyelvi kommunikáció lényegét a kommunikációs szándék kifejezésében és megragadásában látja. A másik koncepciót az empirikus nyelvpszichológia "kognitív vezérlési elv"-nek nevezi. Ennek a nyelvvelsajátítás problematikájával kapcsolatos elgondolásnak pedig az a lényege, hogy a nyelvtani rendszer kibontakozását egy azt megelőző gondolkodásbeli fejlődés határozza meg. A program keretében sor kerül e kommunikációfilozófiai fejlemény jelentéstani vetületeinek vizsgálatára. Továbbá választ keresünk arra a kérdésre is, hogy az elemzett

modellek mennyiben kínálnak megbízható elméleti alapokat az uralkodó kommunikációs technológiák terén bekövetkező változások nyelvi, gondolkodásbeli hatásait érintő vizsgálatokhoz. A program egyaránt törekszik új tudományos kutatásra, a szintézisre és ennek a doktori képzésben való érvényesítésére. A program új filozófiatörténeti paradigmát közvetít, ugyanakkor újszerű, megértést elősegítő és szisztematikus eszközt ad az új információs közegek és azok társadalmi, kulturális és tudományos jelentősége és hatása vizsgálatához.

Kultúraelméleti kérdések kommunikációfilozófiai megközelítésben

Nyelv, média és kultúra belső viszonya leginkább abban az erőteljes hatásban mutatkozik meg, amelyet az egyes kultúrák jelképeivé váló kommunikációs technológiák terén bekövetkező változások gyakorolnak a kultúrák tagjainak nyelvi világára, gondolkodására, közösségfogalmára. A napjainkban születő új közösségi formák tanulmányozása szempontjából ezért kiváltképp tanulságos lehet ezeknek a gondolkodásmódot és a megismerés szerkezetét is átszervező kommunikáció technológiai változásoknak a következményeit áttekinteni. A kurzus kommunikációfilozófiai modellek tükrében kíván arra rávilágítani, hogy miként válnak az uralkodó kommunikációs technológiák terén bekövetkező változások az egyed- és törzsfajlás szempontjából egyaránt nagy horderejű kultúrtörténeti fejleménnyé. Ezek a változások ugyanis amellet, hogy hatást gyakorolnak a tudat szerkezetére, a kultúrák tagjainak mentális világára, mint kultúrtörténeti folyamatok egyúttal társadalmi, közösségi változások forrásaivá is válnak.

Innovatív gondolkodás és etika (Kooperatív Doktori Program)

A gondolkodás, amennyiben önmagára támaszkodik, természeténél fogva innovatív. Az ember mindig újat akar saját életében, környezetében, tágabb világában. A strukturált gondolkodás fejlesztése az említett amerikai egyetemi tapasztalatok alapján megújító, fejlesztő és kreatív módon hat a matematikai, a természettudományi, a műszaki és az informatikai tanulmányok során.

Témák:

1. A gondolkodás kialakulása, története, jövőbeli fejlődési lehetőségek
2. A gondolkodás fogalmi tulajdonságai
3. Logika
4. Innovativitás. Kortárs gondolkodási módszerek, a rezonálás művészete. Esettanulmányok a matematika, természettudományok, műszaki tudományok, informatika gondolkodási struktúráiról, jellegéről. A hálózat kutatás módszertana és filozófiája.

Kultúrák harmóniája, multikulturalizmus, interkulturális kölcsönhatások (K. Farkas Claudia)

A modern társadalmak egyik jellemzője a kulturális sokszínűség, amely a közösség tagjai számára egyszerre meghatározó élmény, tapasztalat és kihívás. A kulturális heterogenitás kérdés-komplexuma a jelenséget feltárni és értelmezni kívánó társadalomtudományokat is kérdőjelek elé állítja. A kulturális különbségek megértéséhez és kezeléséhez jelentős kulturális tudás és tolerancia szükséges. A kurzus célja, hogy a különböző kultúrák harmonikus egymás mellett élésének gondolata jegyében betekintést nyújtson a különbségeket középpontba állító multi- és interkulturális diskurzusába. A stúdium problémaközpontú megközelítéssel kiemelt figyelmet fordít a

kultúrafogalmak és –modellek kérdéskörére, a kulturális referenciakeretet alakító, a másság elismerését akadályozó tényezőkre, a multikulturalizmus különböző, többdimenzionális értelmezéseire. Súlyponti elemként tárgyalja az interkulturális megközelítést, egyben rávilágít, hogy a témakörben szerzett ismeretek, készségek és attitűdök szükségesek az interkulturális helyzetekben való helytálláshoz.

Gyermekcultúra filozófiai megközelítésben (Bús Imre)

A gyermekcultúra fogalmát és a hozzá kapcsolódó jelentéstartalmat több tudomány felhasználja a saját fogalmi rendszerében, sőt a kulturális élet gyakorlatában is szerepel. Ennél fogva különböző értelmezésekben jelenik meg. A gyermekcultúra komplexitása azonban segíti a teljesebb értelmezést. A téma kritikai megközelítése lehetővé teszi a nagyobb összefüggésekben történő elemzést, és így a filozófiai megközelítést. A kurzus megismerteti a gyermekről és a gyermekkorral szóló gondolkodás történeti kereteit, folyamatait a nagy filozófiai áramlatok tükrében. Áttekinti a gyermekcultúra különböző értelmezéseit. Bemutatja a téma hazai és külföldi kutatását, oktatását, a gyakorlati és elméleti oldalait. Nevelés- és gyermekfilozófiai megközelítésben értelmezi a gyermekcultúra változásait, illetve e változások irányát.

Kultúra és szervezet viszonya kultúraelméleti megközelítésben (Vámosi Tamás)

A kultúra értelmezési szintjein belül fontos szereppel bír a vállalati kultúra, amely arra hivatott, hogy segítse és irányítsa az egyént a szervezeten belüli érvényesülés és hatékonyabb munkavégzés során. A szervezetek, vállalatok esetében is megfigyelhető egyfajta kultúra, amelynek kialakulásában számtalan tényező játszik szerepet, és amely nagymértékben hozzájárul a szervezet egészének működéséhez. Ez a vállalati (vagy szervezeti) kultúra nem más, mint a szervezet tagjai által elfogadott, közösen értelmezett előfeltevések, értékek, meggyőződések rendszere. A kurzus arra világít rá, hogy a különböző országokban és kultúrákban mi válik elfogadott normává és értékévé, hogyan hatnak ezek a szervezeti folyamatokra, az egyén felé irányuló és tőle származó elvárásokra, összességében a szervezetfejlesztési célokra és folyamatra. Olyan kultúrátípusok figyelhetők meg ugyanis, amelyek eltérő módon befolyásolják az egyén, menedzsment és szervezet viszonyát, a vezetési megoldásokat, külső és belső kommunikációt, etikai és magatartási elemeket, illetve a szervezet egészének értékrendjét.

Jogfilozófia (Andrássy György)

A jogfilozófia és a politikafilozófia egyes kérdései. A nyelvi jogok.

A természetjogi hagyomány és a jogi pozitivizmus, az emberi jogok filozófiája és az emberi jogok joga, a nyelvi, kulturális és vallási jogok, valamint a kisebbségi jogok problémája, különös tekintettel a történelmi és bevándorló kisebbségekhez tartozó személyek jogaival összefüggő nyitott kérdésekre.

Nyelvek és jogok

A nyelvi jogok a legutóbbi időkig a nemzeti és nemzetközi jogalkotások elhanyagolt területe volt. A kortárs politikafilozófia olyan jeles képviselői, mint Rawls és Dworkin sem szentelnek különösebb figyelmet a társadalom (kisebbségi) nyelvi jogának. Az elmélet és a filozófia előtt három nagy feladat áll a nyelvi jogokkal kapcsolatban: 1. a meglévő nyelvi jogi normák feltérképezése, elemzése és összehasonlító vizsgálata. 2. a nemzeti és nemzetközi jogi normák összevetése az olyan kortárs érvényes jogi eszményekkel, mint jogegyenlőség, szabadság, korlátozott kormányzat, stb. 3. a helyes

nyelvi jog zsinórmértékének kidolgozása. Az első két, jobbára analitikus jellegű feladat elvégzése előtanulmányként szolgál a harmadik, a nehezebb, a normatív jellegű feladat megoldásához. Vizsgált kérdések többek közt: az államok elismert nyelvi jogai, a kisebbségi nyelvi jogok, a nyelvvédelem eszméje, a nyelvhasználati jog és a társadalmi igazságosság kapcsolata, a véleménynyilvánítás és a nyelvhasználati szabadság kapcsolata, stb.

Társadalomfilozófia (Kocsis Miklós)

A jog filozófiai alapjai (Kocsis Miklós)

A jog általánosan az egyedek gondolkozásán és egymással kialakított diszkusszióján alapul. A különböző korok és társadalmak jogrendszerét alapvetően határozták meg filozófiai és világnézeti felfogását. A szisztematikus gondolkodás, a történeti-társadalmi összefüggések és a jog kialakulását vizsgáljuk.

Államépítés: államtudomány és filozófia határán (Cseporán Zsolt)

A 21. század második évtizedének végére ismételten kérdéssé vált az állam szerepvállalásának, valamint a kormányzat kiterjedésének mértéke. A 20. század tapasztalatai, a jóléti állam liberális és konzervatív értelmezései, az egyes kormányzati módszerek és elméleti-tudományos felfogások nem voltak képesek választ adni a kérdésre. A közfeladatok heterogenitása és dinamikus változása kétségtelen hatással van az állam szervezeti-funkcionális struktúrájára, ám a közpolitikai és ideológiai háttér ugyanígy alakítója az intézményrendszernek. Az államigazgatás mint *praxis* tehát szétválaszthatatlan a kormányzat politikafilozófiai fundamentumától – a kutatási téma célja e szinergia általános „törvényszerűségeinek”, illetve egyes aspektusainak komplex elemzése.

A kutatási téma inter- és multidiszciplináris megközelítésű módszert alkalmaz, amely a társadalomtudományok több ágának és a filozófia eszközeit használja. Alapvetően a közjog-, a politika- és a közgazdaságtudomány metszetében lévő komplex szemlélet adja a metodika gerincét, amely összességében kormányzástanként (governológia) jelölhető meg. Ezen belül a „politológiai háromszög” az elsődleges struktúra, amelynek egyik oldalát a politika intézményes világa képezi (*polity*), másik aspektusa a politika szereplőinek konfliktusos, egymással versengő folyamatait jeleníti meg (*politics*), míg a harmadik pillére a politikai célok, tartalmak világa (*policy*). Mindezt a gyakorlati praktikumon túl a (politika)filozófiában gyökerező eszmék, szellemi irányzatok beszüremlése renndezi teoretikus egészszé.

Neurofilozófia, Döntésemélet (Sik Attila)

A neurofilozófia alapkérdései, módszertana. A neuronális rendszerek és az elme, a tudatosság viszonyának vizsgálata.

A gondolatvezérlés neuroetikája

Régóta elfogadott eredmény, hogy az agy bizonyos területeinek elektromos stimulációja különböző érzeteket kelt, mint például motoros mozgás, agresszív viselkedés, vagy a

vallásos érzések, hogy csak néhányat említsünk. Az elektromos agyi stimuláció olyan agyi betegeknek nyújt enyhülést, mint a Parkinson kórosok, az epilepsziában szenvedők, stb. A idegtudomány legújabb eredményei lehetővé tettek olyan módszerek kifejlesztését, amelyekkel szelektíven lehet idegsejtekkel stimulálni az agyban. Az optogenetika egy új technika, amivel fény segítségével a genetikailag módosított neuronok aktivitását lehet nagy hatékonysággal befolyásolni.. A módszer legfőbb előnye miatt (pl.: sejt-specifikus aktiválás) a stimuláció minimális mellékhatást vált ki, ezért ideális lenne az emberi gyógyászatban való használatra. Bár mostanáig az optogenetikát állatkísérletekben használták, nem kétséges, hogy a közeljövőben megtalálja az utat az emberi terápia területéhez. E stimuláció hatása olyan specifikus, hogy a viselkedést lehet módosítani, illetve gondolatot lehet vezérelni. A fényvezérelt gondolatellenőrzés fontos etikai kérdéseket vet fel, amelyeket ez a projekt vizsgálat tárgyává tesz. A projekt kimenete, hogy az emberi terápiában való bevezetés előtt feltárja a kezelési technika lehetséges etikai problémáit.

Neuroesztétika

A neuronális rendszerek és az esztétika kapcsolata. A műalkotások struktúrája és a neuronális rendszerek viszonya.

Neuronális rendszerek és cselekvésemélet (Csathó Árpád)

A neuronális rendszerek működése és a viselkedés, cselekvés kapcsolata.

A vezetés és a döntés művészete (Koopératív Doktori Program)

A bölcs döntéshozatal a jó vezető ismérve. De hogyan tudjuk, hogy jó döntést hoztunk?

A kutatások során példákat hozunk a pszichológia, az idegtudományok, a közgazdaságtan, az irodalom, a film és más művészeti ágak világából.

Témák:

1. A bölcsesség fogalma
2. Intuíció, érzelem, döntés, vezetés
3. A vezetés története az ókortól napjainkig.
4. A vezetői képesség ismérvei

9. Az Iskola nemzetközi kapcsolatai

Az Iskola alapító- és törzstagjai széleskörű nemzetközi kapcsolatokkal rendelkeznek, mely kapcsolataikat az Iskola működésének támogatására is fel kívánják használni. A 4. pontban felsorolt külföldi, támogatást nyújtó filozófiaprofesszorok szakmai kapcsolatban állnak az Iskola törzstagjaival.

10. A képzés és a kutatás minőségbiztosítási elveinek bemutatása

A minőségbiztosítási elvek követik a MAB által előírt gyakorlatot. A Pécsi Tudományegyetem Doktori Tanácsának minőségbiztosítási elveit és módszerét alkalmazzuk. Ennek alapján az Iskola tevékenységét az egyetemi Doktori Tanács folyamatosan figyelemmel kíséri. A Doktori Tanács felhasználja a doktorjelöltek és a közelmúltban fokozatot szerzettek véleményét, szükség esetén külső szakértőt kér föl. Az egyetem Doktori Tanácsa évente jelentést készít a Pécsi Tudományegyetem Szenátusa részére az Iskola működésének minőségéről, és ennek egy példányát az egyetem rektora a Szenátus állásfoglalásával együtt megküldi a MAB-nak.